

Danmarks fremtid afhænger af bredt udsyn og større globalt samarbejde

Berlingske

Af Birgitte Qvist-Sørensen og Morten Kjærum

12.06.2019

Når politikere og civilsamfund mødes på Bornholm til fejring af demokrati og forbilledlig ligeværdig holdningsudveksling mellem civilsamfundet og de folkevalgte, bør ét spørgsmål blinke og larme på alles radar.

»Et demokratis tilstand kendes på, hvordan kritikere betragtes og behandles. På Bornholm i denne weekend vil meninger mødes og brydes, men der vil være plads og rum til uenighed, modsigelser og kritik af mangt et synspunkt. Det skal vi værdsætte og forsvare.«

I weekenden vil civilsamfund og politikere endnu en gang udveksle skulderklap, røverhistorier og gode tips om de hotteste scener og debatter til Folkemødet på Bornholm. Vi glæder os, men kommer også til øen med en anden alvor end tidligere år. Vi mødes oven på et folketings- og europaparlamentsvalg, der i den grad kalder på eftertanke og refleksion over, hvilke værdier og principper, der skal præge vores samfund.

Som en lille, åben økonomi er Danmark dybt afhængig af en stabil, fredelig og velstående verden, der baserer sig på fælles regelsæt. Regelsæt, som særligt små stater som Danmark er afhængige af, bliver overholdt.

For verden er blevet mindre. Vi mærker som aldrig før, at mennesker er forbundet på tværs af landegrænser, og den globale virkelighed er for alvor rykket tæt på danskerne. Tænk blot på, at klimaet og miljøet toppede listen over de vigtigste emner for vælgerne, da de skulle sætte deres kryds. Rundt om på arbejdspladserne tales der om, hvilke konsekvenser der følger i kølvandet på de nye teknologier med robotter og kunstig intelligens. Og hvad betyder det, når Amazon rykker ind og disrupter den danske detailhandel?

Derfor er tiden ikke til at isolere sig på hjemmebanen med indadvendt blik, men derimod at forholde sig proaktivt til den store verden. Vores muligheder for at sikre den fremtidige velfærd i Danmark, og for at gennemføre grøn omstilling herhjemme hænger uløseligt sammen med vores tilgang til internationale forhold. Derfor er der brug for, at vi styrker vores globale engagement markant og ikke mindst, at vi udviser vilje til selv at efterleve de værdier og regler, vi fremmer på den internationale scene.

EUs Udenrigschef, Federica Mogherini har, her på falderebet af sit mandat, for alvor taget hul på denne diskussion. Hun har af flere omgange understreget, hvor vigtigt det er, at EU bliver ved med at forsvare, hvad hun kalder »en global regelbaseret orden.« Det betyder, i lidt mere konkrete termer, at EU bliver ved med at bakke op om alle, der investerer i multilateralt samarbejde, bæredygtig udvikling, kampen mod klimaforandringer og for folkeret, menneskerettigheder og demokrati.

Hun har samtidig udtrykt sin bekymring over, at den omtalte internationale orden – og ikke mindst EUs rolle som garant for denne – er udfordret som aldrig før. En bekymring, der den seneste tid blandt andet er gentaget af Donald Tusk, formand for det Europæiske Råd. Der bliver altså råbt vagt i gevær på tværs af Europa, og på tværs af politiske skel.

»Som civilsamfund har vi en særlig opgave i at holde vores regeringer fast i det principfaste spor.«

Vi er også bekymret. I et skarpt og temmelig foruroligende indlæg i New York Times for nylig beskriver FNs nu fratrådte menneskerettighedschef, Zeid Ra'ad Al Hussein, at han har valgt ikke at forlænge sit mandat. Han har truffet den beslutning, fordi han finder, at opbakningen til et konsekvent forsvar for menneskerettighederne blandt verdens ledere og til FNs rolle i dette, simpelthen er blevet for lille. Og det er den helt forkerte vej at gå, mener han.

Argumenter fra historien, dagligdagen og næstekærligheden

Mens al denne snak om global orden og multilateralisme nemt kan blive højpandet, er det for os, med baggrund i vores arbejde, meget konkret. Vi har tre særligt vigtige pointer, når man kigger ud over Europa og verden.

Den første pointe har at gøre med hele forhistorien for visionen om internationalt samarbejde og fælles spilleregler. Efter Anden Verdenskrig var det skræmmende tydeligt for verdens ledere, at regeringer og flertal i befolkninger kan træffe valg, der er både juridisk og moralsk helt uacceptable. Og den lektion er essentiel at holde sig for øje – at FNs Charter og de basale folkeretslige principper for opretholdelsen af fred og sikkerhed netop blev vedtaget for at undgå at dette skulle ske igen.

I den ånd investerede Europas ledere i årene efter Anden Verdenskrig og senere efter Berlinmurens fald umådelig stor politisk kapital i at få vedtaget og udbredt den Europæiske Menneskerettighedskonvention – en investering, det vil være ikke blot ærgerligt, men nærmest katastrofalt at lade gå til spilde.

Den anden pointe er relevant, når vi i vores humanitære arbejde går helt konkret til værks for at fremme demokrati og menneskerettigheder ude i verden. For det er her, vi ser, mærker og føler, at det er de civile, de helt almindelige kvinder, mænd og børn, der betaler prisen, når regeringer ikke overholder menneske- og folkeret. I Syrien, Myanmar og Gaza ser vi, hvordan konflikter skræmmende let eskalerer ud af kontrol og trækker ud, hvis overtrædelser ikke får konsekvenser.

Flere mennesker flygter uden udsigt til at kunne vende hjem i sikkerhed. I Etiopien, Nepal og Mali oplever vi de menneskelige konsekvenser af de store globale udfordringer som klima og migration, og hvordan disse problematikker i den grad kalder på internationalt samarbejde og fælles forpligtende aftaler. Samtidig ser vi, at det er her, vi virkelig kan rykke. FNs Verdensmål er et fantastisk nyt værktøj, som demonstrerer, hvordan verden kan rykke fremad, når man står sammen om, at social og økonomisk sammenhængskraft og udvikling hænger uløseligt sammen med beskyttelse af menneskerettigheder og stærke institutioner.

Den tredje pointe er ganske tæt på os, i Danmark og Europa. Den handler om, hvilket samfund vi gerne vil være. Det er en modellerings-proces, der kalder på juridiske overvejelser, men i høj grad også på moralske overvejelser.

Det handler om humanismens kernebudskab om menneskers ligeværd og ret til beskyttelse mod overtrædelser af grundlæggende rettigheder, uafhængigt af tro, hudfarve, politisk og seksuel orientering. Det handler om næstekærligheden som moralsk kompas. Hvis Danmark og EU skal være garanter for en regelbaseret international orden, må og skal vi respektere og promovere denne holdning både indad- og udadtil.

Rum til uenighed er ikke en selvfølge

Hvorfor skriver vi dette nu? Vi har netop været gennem en valgkamp og et valg, hvor disse principper blev sat absolut på spidsen – og på en gedigen prøve. Der blev luftet synspunkter og et menneskesyn, som vi troede, hørte historien til. Samme toner lyder på tværs af Europa. De fik, og får, kamp til stregen, heldigvis.

Men der er stadig i den grad brug for, at vi kigger indad og reflekterer over, hvilket fællesskab, vi ønsker, og hvilken rolle vi vil spille globalt. Hvordan sikrer vi, at menneskerettighederne og den globale orden ikke bliver en parentes i historien? Hvordan sikrer vi, at det ikke kun er efterkrigstidens børn i Europa, der fik lov til at leve et liv uden krig, men også de kommende generationer?

Når politikere og civilsamfund mødes på Bornholm til fejring af demokrati og forbilledlig ligeværdig holdningsudveksling mellem civilsamfundet og de folkevalgte, bør dette spørgsmål blinke og larme på alles radar.

Temaet i år er Verdensmålene. Mål nummer 16 handler om »fred, retfærdighed og stærke institutioner.« Og det minder os om, at menneskerettigheder og retssikkerhed, herhjemme og ude i verden, samt inkluderende internationalt samarbejde er vigtige betingelser for bæredygtig udvikling og for det enkelte menneske til at udfolde sine muligheder.

Som civilsamfund har vi en særlig opgave i at holde vores regeringer fast i det principfaste spor. Desværre er kritiske civilsamfund også ofte de første, der sættes under pres, når principperne ryger sig en tur. Det ser vi over hele verden, og i stigende grad også i Europa.

Et demokratis tilstand kendes på, hvordan kritikere betragtes og behandles. På Bornholm i denne weekend vil meninger mødes og brydes, men der vil være plads og rum til uenighed, modsigelser og kritik af mangt et synspunkt. Det skal vi værdsætte og forsvare. Heller ikke i Danmark kan vi tage dette for givet.

Lad dette være en opfordring til at lade international lov og globalt samarbejde stå højt på dagsordenen – både på Bornholm i weekenden og de næste mange år i Danmark og Europa. Rigtig godt Folkemøde.

Birgitte Qvist-Sørensen er generalsekretær, Folkekirkens Nødhjælp, og Morten Kjærum er direktør, Raoul Wallenberg Institute of Human Rights and Humanitarian Law